

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto IX - št. 140

Ljubljana, ponedeljek, 14. junija 1948

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

Zakaj je bilo razpisano ljudsko posojilo in kaj so njegove glavne značilnosti

Ze dolgo je znano, da kapitalistične države najemajo posojila, zlasti zunanja. To naši narodi dobro vedo: bivša Jugoslavija je je s številnimi posojili — z zunanjimi in notranjimi — zadolžila za 49,5 milijarde dinarjev in tako še bolj obremenila državne finance in ljudstvo, ki je moralo ta dolg plačevati.

Nobena kapitalistična dežela nima tistih družbeno-ekonomskih pogojev, ki so potrebni za razpis ljudskega posojila, pa ga zato ne more tudi razpisovati. Ljudska posojila so mogoča le v deželi socializma — v Sovjetski zvezi in v deželah ljudske demokracije, ki gradijo socializem; tako po vsebini kakor namenu, po razlogih razpisa, pa tudi po samem imenu se ljudska posojila bistveno razlikujejo od kapitalističnih posojil.

Za razpis ljudskega posojila v naši državi so bili ustvarjeni naslednji pogoji:

Korenito se je spremenila družbeno-ekonomska struktura naše dežele, kar je posledica zmage delovnega ljudstva v narodnoosvobodilni vojni, in organiziran je trden socialistični sektor našega gospodarstva, ki je podlaga za zgraditev socializma v naši državi.

Delovno ljudstvo naše dežele, ki ga vodi Komunistična partija Jugoslavije, je s tem, da ima v svojih rokah komandne pozicije gospodarstva, doseglo med dosedanjim izpolnjevanjem petletnega plana pomembne uspehe. Le-ti so na eni strani omogočili, da se je stalno razširjal socialistični sektor in da je čedalje hitreje napredovala graditev socializma v naši deželi, na drugi strani pa stalni porast narodnega dohodka, kar ima posledico, da se zvišuje življenjski standard delovnih ljudi.

Porast narodnega dohodka od l. 1945. doslej je očiten ter se kaže v velikanskem razmahu graditve v vsej državi in v tem, da narašča ljudska blaginja. Samo leta 1948. bo planirani narodni dohodek porasel za 59 milijard dinarjev (ali za 44,4%) v primeri z letom 1947., povprečni življenjski standard delovnih ljudi pa bo že letos za 7% višji kakor leta 1939.

Spremembe v naši gospodarski strukturi in nenehni gospodarski napredek so povzročile, da se je zelo spremenila socialna in razredna sestava prebivalstva naše države. Sprito stalnega porasta proizvodne podlage in socialističnega sektorja našega gospodarstva neposredno iztrebljamo in izpodrivamo kapitalistične elemente in zato tudi narašča delavski razred. Z uvedbo številnih ekonomskih ukrepov na podeželju, s trgovino po vezanih cenah, odkupom in kontrahiranjem kmetijskih pridelkov, so se izboljšale gnotne razmere malih in srednjih kmetov, ki zdaj prodajajo večino svojih pridelkov po pravih cenah. Z odpravo zasebne trgovine je onemogočeno špekulantom izkoriščati delovne ljudi na vasei in v mestih.

Zaradi vsega tega se zdaj narodni dohodek povsem drugače deli: velika večina narodnega dohodka v naši državi gre v roke delovnega ljudstva. Samo plačilni fond delavcev in nameštencev bo znašal letos nad 60 milijard dinarjev. Z drugega na vasei sodelujejo čedalje bolj v blagovnem prometu med podeželjem in mesti in vsestransko razvijajo proizvodno-pridelovalno delavnost na vasei. Skratka, delovno ljudstvo ima zdaj osnovne fonde narodnega dohodka, ki nenehno naraščajo vzporedno s porastom in razvojem gospodarstva. To dejstvo je materialna podlaga ljudskega posojila ter daje posojilu njegov vseljenski značaj in socialistično vsebino.

Sprito tega se upravičeno vprašujemo: Zakaj se razpisuje posojilo?

Vsakomur, pa tudi našim sovražnikom je znano, da je naša država dosegla velikanske uspehe med dosedanjim graditvijo, tako s povečanjem narodnega dohodka, kakor tudi s tem, da ji ne grozi kriza, inflacija, nezaposelnost, zastoj v zunanji trgovini in podobne nepremosljive težave, ki so neizogibne v kapitalističnih deželah. Število delavcev in nameštencev se letos poveča v primeri z letom 1947. za 17,2%; lanske proračunsko leto se je končalo s pribitkom 7,7 milijarde, iz dosedanjega izpolnjevanja proračuna za leto 1948. je pa razviden še večji pritok dohodkov. Dežela pa, ki gradi socializem, ne more biti zadovoljna z doseženimi uspehi, dokler so še neizkoriščene možnosti, nemobilizirane rezerve, ki bi lahko pospešile graditev, da bi se hitreje približal dan končne zmage socializma. Zvezna vlada je storila ukrepe, da bi bile čim bolj popolno uporabljene obstoječe rezerve, naši delovni ljudje si pa prizadevajo, da bi kar najbolj znižali proizvodne stroške in pocenili gradbeno dela; razvijajo udarnostvo, novatorstvo in racionalizatorstvo. Ljudsko posojilo, ki naj še močnejše poveže milijone ljudi za graditev dežele, je dejansko eno močnih sredstev, da se pospeši graditev in dvignejo naše proizvodne sile.

To je glavna razlika med pobudami in namenom posojila v kapitalističnih deželah in v deželi socializma, odnosno v deželi, ki socializem gradi. V kapitalističnih deželah je namen slehernega po-

sojila, da pokrijejo proračunski deficit, odložijo inflacijo, se izognejo velikim motnjam v gospodarstvu in financah, ali da se omogoči finančnim vladujočim krogom špekulacija ter da še huje izjemajo ljudstvo. Medtem ko kapitalistične države iščejo vire dohodkov v davkih, s katerimi pritiskajo na prebivalstvo, se pa v Sovjetski zvezi in pri nas usmerjajo na dohodke iz gospodarstva ter imajo dohodki v obliki davčnin na delovno prebivalstvo podrejeno vlogo. Za to gospodarsko politiko je prav značilno razpisovanje prostovoljnih posojil v podporo državi. V socialistični deželi uporabljajo ljudsko posojilo, da dosežejo še večje uspehe, razširijo proizvodno podlago socialističnega gospodarstva in zavzamejo nove ekonomske pozicije. Vzemimo za primer naše posojilo. Naša vlada bi lahko dosegla proračunsko ravnotežje tudi brez posojila, ki znaša le 2,8% proračunskih dohodkov in 5,25% skupnih letošnjih investicij, vendar bi bile investicije v tem primeru za 3,5 milijarde din manjše. To bi bila očitna škoda in bi pomenilo, da bi ostale velike gnotne rezerve neizkoriščene pri graditvi. Popolnoma razumljivo je, da se bo v tem primeru naše ljudstvo odpovedalo delu svojih dohodkov in ga posodilo državi, da se bo pospešila graditev in skrajšal čas za dosego socializma v naši deželi.

Ljudsko posojilo je še en izraz pravilne linije našega državnega vodstva: v borbi za izpolnitev petletnega plana se je treba naslanjati na lastne sile. Ves naš petletni plan sloni na maksimalnem izkoriščanju lastnih gnotnih sredstev, kapacitet in delovnih moči. Zato izpolnitev petletnega plana ni odvisna od muhavosti in milosti tujine, zakaj njegova najzanesljivejša podlaga so sile naših delovnih množic. To je omogočilo že med dosedanjim izpolnjevanjem plana, da se je okrepila neodvisnost in varnost naše države. Naši delovni ljudje se v tej borbi, da s lastnimi silami preobrazimo domovino, borijo z raznimi težavami, toda s tem se prekaljujejo in kažejo doslej neslutene primere delovnega junaštva. Naše ljudstvo je z raznimi iznajdbami, ki so omogočile, da smo nadomestili drage surovine in stroje iz tujine z domačimi izdelki, pokazalo, da so v naši državi velike proizvodne možnosti, ki v kapitalistični Jugoslaviji niso bile izkoriščene. Že s tem se je precej osvobodilo odvisnosti od tujine. Ljudsko posojilo bo v tem pogledu še en delež vseh delovnih ljudi za nadaljnjo gospodarsko graditev in razvit naše dežele.

Sama po sebi se večinoma primerjava s popolnoma nasprotno politiko vodilnih krogov kapitalističnih dežel glede posojil.

Kapitalistične države niso mogle nikdar razpisovati ljudskega posojila in ne računati na uspešen vpis posojila ljudskih množic. V teh deželah so ljudske množice zaradi stalnega izkoriščanja in izžemanja z državnimi datjavami in težavnem gnotnem položaju, tako da postopoma postajajo dolžniki, ne pa upniki države. Zato kapitalistična država išče rešitve iz težav pri domači ali tuj buržoaziji, ki je v njenem dvojnem interesu, da vpisuje posojila; tako pride do visokih obrestij, ki jih plačuje delovno ljudstvo z zvišanimi davki in drugimi datjavami, na drugi strani pa podpira svoj kapitalistični državni aparat. V teh deželah vlade najemajo posojila pod pogoji, ki so v škodo ljudstva, samo posojilo pa ni nikdar v korist proizvodnje ali za dvig življenjskega standarda delovnih množic, temveč z njim krijejo proračunske deficite, ga porabljajo za zavojevalne vojne in tako dalje.

Vzemimo n. pr. posojilo, ki ga je po vojni našla Velika Britanija v Ameriki. Angleški kapitalisti in laburistična vlada se niso obrnili na ljudske množice, naj bi vpisovale posojilo, ker bi jim ne mogli povedati, v kakšen namen bodo rabili posojilo, in jih tudi ne pritegnili, da bi ga vpisovali. Mnogo laže je bilo najeti posojilo na Wall Streetu za strahovite koncesije in odškodnine proti interesom Velike Britanije. Posojilo so porabili, gospodarstvih težav se pa niso rešili in povečala se je celo potreba po novih posojilih, ki jih wallstreetški mogotci nudijo pod še hujšimi pogoji. Velika Britanija ni odpravila težav v preskrbi in ni se povečala njena proizvodna zmogljivost, pač pa je narasla inflacija in zunanja trgovina je v nepremagljivih težavah. Podoben položaj je tudi v drugih deželah, ki so sprejele »Marshallov načrt« in ki zdaj čakajo na wallstreetško »podporo« na račun izgube politične in gospodarske neodvisnosti.

Nikakor ni bilo dovolj, če bi obravnavali naše ljudsko posojilo le od njegove gnotne strani in po tem, kakšne neposredne gospodarske koristi prinaša. Vse delo pri podpisovanju posojila in namen, za kar je razpisano, se morajo vsakomur pozitivno pokazati v poglavitni in nadaljnem razvoju socialistične zavednosti naših delovnih ljudi ter pri novem patriotizmu najširših ljudskih množic. To poglavitno in nadaljnje razvijanje zavednosti pri glavnih nalogah, ki so pred

V čast V. kongresu Komunistične partije Jugoslavije Pozdrav jugoslovanskih učencev v gospodarstvu v češkoslovaški maršalu Titu

Praga, 13. junija. Praški radio poroča, da je povzročila vest o sklicanju V. kongresa KP Jugoslavije veliko navdušenje med jugoslovanskimi učenci v gospodarstvu, ki so sedaj v Češkoslovaški. V čast V. kongresa je bilo napovedano delovno tekmovanje v vseh delovnih aktivih jugoslovanskih učencev v gospodarstvu.

V zvezi z objavo tekmovanja so poslali jugoslovanski učenci v gospodarstvu predsedniku vlade FLRJ maršalu Titu naslednje pozdravno pismo:

»Dragi naš tovariš Titu! Z našega slovesnega zborovanja v čast V. kongresu KP Jugoslavije, na katerem smo sklenili, da pokličemo do objavitve kongresa na tekmovanje vse naše domove učencev v

gospodarstvu. Te pozdravljamo in Ti obljublamo, da bomo izpolnili vse obveznosti. Obljublamo Ti pa tudi, da si bomo prav tako, kakor smo, čeprav še mladi, znali skupno z našo slavno armado potolči fašiste, danes s tekmovanjem pridobiti znanje na strokovnem in političnem področju. Kot mladinci, vzgojena na junaških zgledih najboljših sinov naše države — komunistov — v narodno-osvobodilnem boju, danes pa pri uresničevanju petletnega plana, ne bomo zastali na tej poti. To obljublamo Tebi in naši slavni Partiji ter vzključimo: Živela slavna Komunistična partija Jugoslavije! Živeli njen voditelji, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito!«

DELAVCI IN NAMEŠTENCI TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA SPREJEMAJO DELOVNE OBVEZNOSTI

Delovni kolektiv tovarne glinice in aluminija je 11. junija z navdušenjem sprejel vrsto obveznosti za izboljšanje dela, znižanje režijskih stroškov gradnje tovarne, dvig strokovnega kadra itd. v čast V. kongresu KPJ. S septanka so poslali resolucijo CK KPJ, CK KPS ter sindikalnim vodstvom, v resoluciji Centralnemu odboru Enotnih sindikatov sporoča delovni kolektiv med drugim sledeče:

»Prežeti z brezmejno ljubeznijo do naše slavne Komunistične partije s tovarišem Titom na čelu in navdušeni nad sklepom CK KPJ o sklicanju V. kongresa KPJ, smo delavci in nameštenci tovarne glinice in aluminija sprejeli sledeče sklepe:

Z vsami silami bomo delali za izvedbo in čim večje preokroženje plana; režijske stroške gradnje tovarne bomo zmanjšali za 10%; sindikalni kolektiv bo zbral 50.000 din za ljudsko posojilo; formirali bomo do 1. julija delovne brigade povsod tam, kjer so za to dani pogoji; pri vseh delih, kjer je možno, bomo uvedli delovne norme; uvedli bomo čim boljše delovne in kontrolne nad odpadnim materialom; ekonomično bomo izkoriščali orodje in z njim čim bolj varčevali; do V. kongresa KPJ bomo opravili 2000 prostovoljnih ur; okrepili bomo delovno disciplino, zmanjšali neopravičeno izostanke za 40% in tridnevne bolniške dopuste za 50% in poživeli tovarniško kontrolo; zajeli bomo 20 nameštencev v strokovne tečaje; ustanovili bomo ljudsko univerzo, dvignili ideološko vzgojno

našo državo na poti graditve socializma, je že zdaj in bo postala še večja materialna sila, ki se je doslej pokazala v velikanski delovni vnemi in nesebičnem prizadevanju delovnih ljudi v mestih in na vasei.

Iz te kratke obravnave o značilnostih našega posojila in o njegovem namenu izhaja naslednje:

Ljudsko posojilo je v naši državi način za mobilizacijo prostih sredstev prebivalstva in koristnega nalaganja v splošne družbene namene. To je še en način socialističnega gospodarjenja za vse delovne ljudi. Državljanji, ki imajo večje vsote denarja, se z vpisom tega denarja dejansko odločijo, da bo koristno uporabljen za dvig proizvodnih možnosti naše države ter da ne bo zlorabljen za špekulacije in parazitiki način zaslužka. Ker je nekaj, čeprav malo kapitalističnih in špekulantskih elementov, se glasi obveznice našega ljudskega posojila na priimek in prepovedati je bilo treba prodajo in kupovanje. Tako bo onemogočeno kupčevanje z obveznicami, ki bi sicer omogočilo špekulantom parazitiki zaslužek.

Z razpisom ljudskega posojila se pospešuje množično organiziranje ljudskega varčevanja ter se budi med delovnimi ljudmi čut za varčnost. Vpisniki posojila, varčevalci, bodo uživali velike koristi, ki izhajajo iz namena posojila in uspehov, ki jih bo posojilo rodilo v gospodarstvu. Posojilo bo porabljeno za dvig proizvodnih sil ter bo povečalo fond splošne državne akumulacije, tako da bo država lahko v štirih letih vrnila vpisnikom posojilo hkrati z visokimi obrestmi in dobitki. Tako visoke obresti so določene zato, da bi delovni ljudje, ki se bodo odpovedali delu dohodkov za krepitev našega gospodarstva, v kratkem času dobili takšno vrátilo, ki bo dvignilo življenjski standard. Ko bo posojilo v celoti izplačano, se bo življenjski standard vpisnikov dvignil za milijardo din.

Pomembno je tudi dejstvo, da bo država vpisano ljudsko posojilo dolgovala delovnim ljudem v mestih in na vasei, ne pa tujim kapitalistom. Potemtakem ima vpisovanje ljudskega posojila tudi velikanški politični pomen — pomeni dejansko, da se bodo delovne množice še tesneje povežale z državo, s socialističnim gospodarskim sektorjem ter se tesneje strnile okrog Komunistične partije in Ljudske fronte, ki jih vodita po poti graditve socializma. (»Borba«.)

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Zakaj je bilo razpisano ljudsko posojilo in kaj so njegove glavne značilnosti. Izjava vrhovnega sovjetskega komisarja za Avstrijo. Za izboljšanje dela in za dvig produkcije v naših opekarnah. — Fizkultura.

»Delovni kolektiv tovarne dušika je na množičnem sestanku sprejel na čast V. kongresu KPJ obveznosti za dvigovanje produktivnosti in znižanje proizvodnih stroškov za 5%. Z vzgojnimi sredstvi in ukrepi bomo dvigali delovno disciplino, izpolnjevali bomo brigadni sistem dela, poglavitno ideološko-politično in kulturno-prosvetno delo.

Zavedamo se velikega pomena kongresa Partije za hitrejšo zgraditev socializma v naši državi in lepšo bodočnost naših narodov, ki vlagajo s tovarišem Titom na čelu vse svoje sile za napredek naše domovine.«

Načrt tekmovanja v čast V. kongresu KPJ v podjetju za proizvodnjo nafte

Dolja Lendava, 13. junija. — Delovni kolektiv proizvodnje nafte je sprejel na čast V. kongresu KPJ obveznosti za dvigovanje produktivnosti in znižanje proizvodnih stroškov za 5%. Z vzgojnimi sredstvi in ukrepi bomo dvigali delovno disciplino, izpolnjevali bomo brigadni sistem dela, poglavitno ideološko-politično in kulturno-prosvetno delo. Na čelu vse svoje sile za napredek naše domovine.«

ter kulturno-prosvetno delo na višji nivo in priredili po eno kulturno-prosvetno prireditev mesečno.»

Delovni kolektiv tovarne dušika je sprejel tekmovanje s tovarno »Zorka«

Delovni kolektiv tovarne dušika je imel 10. junija zborovanje v čast V. kongresu KPJ, sprejel je tekmovanje s tovarno »Zorka« v Šabcu in poslal resolucijo CK KPJ, v kateri pravi med drugim:

Slavna otvorenje pionirske proge

Ljubljana, 13. junija. — Danes ob 9. je bila na gradbišču mlad. delovnih brigad na Viču slavna otvorenje pionirske proge. Nad 20.000 pionirjev, mladih graditeljev in drugih frontovcev se je zbralo pred tribuno, na kateri so bili podpredsednik vlade LRS in minister za industrijo dr. Marijan Breclj, podpredsednika Prezidija Ljudske skupščine LRS Edvard Kočec in France Bevč, pomočnik ministra zvezne vlade za promet Ljubliha Veselinič, minister za prosveto dr. Jože Potrč, predsednik GO LMS France Perovšek, predsednik MLO Ljubljana Matija Maležič in zastopniki množičnih organizacij. Na slavnostno otvorenje so prišle tudi delegacije pionirjev Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Makedonije.

Ob 9.15 je pripeljal pred tribuno pionirski vlak s fanfarami, nato pa je komandant štaba mladinskih delovnih brigad Seliger Drago raportiral podpredsedniku vlade dr. Marijanu Breclju, da je proga zgrajena in da jo predaja pionirjem in ljudstvu.

Za njim je govoril podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj, ki se je v svojem govoru najprej zahvalil iniciatorjema pionirske proge IOOF mesta Ljubljane in Glavnemu odboru LMS in izrekel vse priznanje poštvalnemu delu obeh brigad, ki sta zgradili progo.

Poudaril je, da je danes dan velikih delovnih zmag in velikih praznik našega mladega rodu. Vsi naporji delovnih množic, ki danes izvršujejo petletni plan, ustvarjajo našim najmlajšim boljše bodočnost. Danes smo zgradili pionirsko progo zato, da bomo našim najmlajšim pokazali, kako se gradi domovina, da bodo v bodoče tudi sami znali ustvarjati velike stvari, kot jih danes ustvarja naša mladina. Ko jim poklanjamo pionirsko

proro, ki jim bo kazala pot v bodočnost, želimo, da podvojijo svoje napore pri učenju. To bo najlepša zahvala graditeljem in ljudstvu, ki jim je zgradilo progo. Govor je zaključil z vzklikom: »Naj žive pionirji — naša svetla bodočnost!«

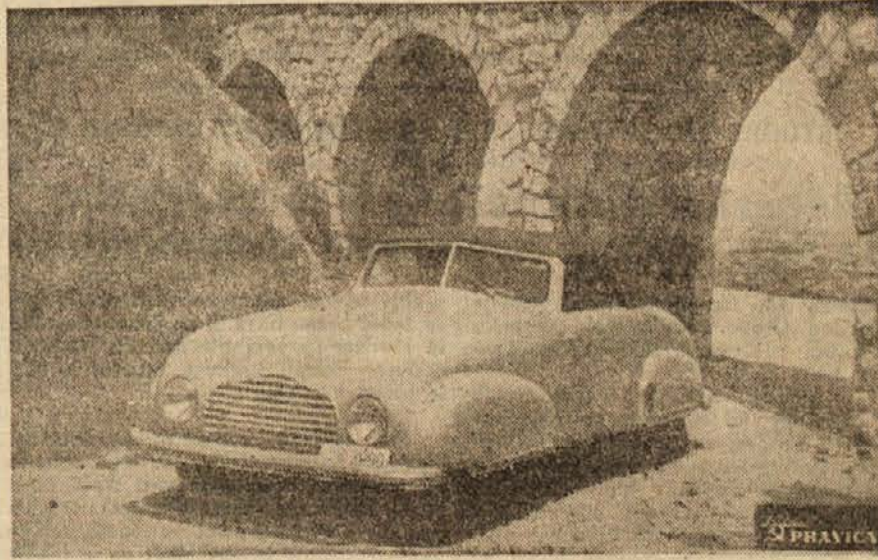
Po govoru podpredsednika vlade dr. Marijana Breclja so govorili še pomočnik ministra zvezne vlade za promet Ljubliha Veselinič, ki je dejal, da bo proga dala nove strokovnjake, zato naj jo pionirji čuvajo in naj bodo pri tem vzgled drugim, kako je treba čuvati ljudsko imovino.

Potem je govoril v imenu OF mesta Ljubljane Aleš Jelenc, ki je med drugim dejal, da mora biti pionirska proga središče vzgoje novih kadrov. Nato je govoril tov. Janez Hčovar, organizacijski sekretar GO LMS. V imenu brigadirjev, ki so gradili pionirsko progo, je govoril brigadir tov. Velkovič Maks, v imenu prostovoljnih graditeljev pa tov. Koprivo Ferdo. Pionir Ferjančič Dušan se je v imenu pionirjev mesta Ljubljane zahvalil za veliki dar, nato pa je sledila podelitev nagrad in pohval mladim in frontovskim brigadam ter najboljšim inženirjem in delavcem.

Po končanih slavnostnih govorih je podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj prerezal trak in predal progo prometu. Ob 10.15 je odpeljal vlak, poln pionirjev in gostov, do postaje Trnovski gozd in nazaj do postaje TV 5 (Vič).

Slavnost se je nadaljevala še popoldne. Pevski zbor 1050 pionirjev je ob spremljavi godbe zapel nekaj pesmi, nato je igrala godba »Hinka Smrekarja«, spored pa je zaključila folklorna skupina Mlakarja in Narodne banke.

DELO DOMAČIH STROKOVNJAKOV



Tovariš Kožar Jernej, industrijski tehnik, zaposlen pri ministrstvu za lokalni promet, in tovariš Osredkar Lovro, avtoklepar, sta izdelala moderni tip osebnega avtomobila. Razen motorja je vse domače delo. Konstruktor, tov. Kožar, pravi, da je karoserija posebnost, ki je doslej nismo poznali. Cela je izdelana iz enega samega kosa, skupaj s blatniki, ki so istočasno tudi nosilci karoserije. Tak način izdelave karoserij je posebno primeren za slabe ceste. Tovariša sta z izdelavo modernega avtomobila dokazala, da imamo tudi doma strokovnjake, ki bodo znali izvesti zadane naloge in marsikak tuj izdelek tudi izboljšati.

Za izboljšanje dela in za dvig produkcije v naših opekarnah

V gradbeni proizvodnji in na gradbiščih so pregledali dosedanje norme ter uvedli nove, ki določajo znižanje potrošnje železa in cementa, kjer je to mogoče ter nadomestiti železobetona z židaki. Zaradi večje uporabe, kar je tudi posledica prodaje židakov po vezanih cenah, je bilo potrebno letošnji proizvodni plan židakov zvišati za 42 odstotkov, strešnikov pa za 5 odstotkov.

Norme, ki so bile do sedaj postavljene po opekarnah, so bile pre nizke. Z zvišanjem produkcije židakov ter z revizijo norm je nastala sprememba tudi pri plačah. Dosedaj so bili delavci nagajani po urnih mezdah. Nova uredba bo določila nagajevanje po delovnem učinku. Ali drugače povedano, kolikor židakov bo delavec napravil, toliko plače bo sprejel. Je primer, da so v eni izmed opekarn, kjer je podjetje dobro mehanizirano in so imeli še urno mezdo, proizvajali dnevno 18.000 surovih židakov. V drugi, manj mehanizirani opekarni, kjer pa so delavce nagajevali po storjenem delu, pa proizvajajo dnevno do 30.000 surovih židakov.

Hkrati bodo v vseh opekarnah, kjer mehanizacija obrata in sušilnice to dopušča, izvedli delo v dveh ali treh izmenah. S tem bodo tudi stroji racionalneje izkoriščeni, ker ne bo treba sproti ustavljanju obrata, oziroma delo ne bo prekinjeno. Uvedba izmen v opekarnah pa zahteva dotok novih delovnih moči. Zato je naloga uprav za mobilizacijo delovne sile pri OLO pritegniti nove delavce v produkcijo, predvsem v gradbeno stroko in na gradbišča.

Proizvodno židakov bodo tudi tehnično izpopolnili. Za pospešitev žganja židakov uporabljajo že nov način, da med glino primešavajo premogov prah

in žaganje. Navedene zmesi v glini v pečih izgorevajo, opeka se znotraj hitreje suši, postane lažja, kar je važno pri transportiranju in ima tako opeka tudi večjo izolacijsko sposobnost. Tudi pri žganju opeke bo uvedeno nagajevanje od kosov in ne več od peči, čim več opeke bo zložene v peč, tem večja bo nagrada. Nujno je tudi, da se zato razširi, kjer se to da, sušilni prostori. Istočasno s kampanjo za dvig proizvodnje židakov se mora izvajati tudi akcija za znižanje proizvodnih stroškov.

Nadaljnje izboljšanje, ki bo povečalo produkcijo židakov ter zmanjšalo polno lastno ceno, bo uvedba delovnih brigad v opekarnah. Organizirali bodo brigade pri izkopu surove gline, brigade za rezanje surovih židakov, vskladiševalno brigado ter brigado za žganje židakov. Brigadni sistem dela bo najboljša osnova za čim večjo proizvodnjo židakov ter za nagajevanje delavcev po izvršenem delu.

Tudi v granitolomih je bilo potrebno zvišati plan. Do sedaj postavljene norme so bile pre nizke. Z načinom nagajevanja po delovnem učinku pri produkciji kock, robnikov in granitnih blokov bodo delavci tudi v tej stroki zvišali plan.

Veliko povpraševanje po apnu zahteva tudi zvišanje produkcije apna za 10 odstotkov. Znižanje polne lastne cene pri produkciji apna pa je odvisno predvsem od kurjača apnenice, kako naloga premosti ali drva v apnenico.

Z novim načinom nagajevanja po delovnem učinku v posameznih strokah gradbiščne produkcije, z novimi tehničnimi izpopolnitvami, hkrati pa še z večjo politično zavestjo delavcev ter z zmanjšanimi izostanki od dela bo uspelo, da bodo zvišane plane dosegli in presegl.

KRATKE GOSPODARSKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

STIRI LADJE BODO NAREDILI MED PREDKONGRESNIM TEKMOVANJEM.

Delovni kolektiv ladjedelnice Vico Krstulovič v Splitu se je obvezal, da bo do 21. julija končal štiri plovne enote s skupno tonažo 6950 brutto registrskimi tonami.

NOVO ŽIVLJENJE V ZADRU.

V začetku leta 1948. je bil Zader skoraj popolnoma mrtvo, razdejano mesto. Imel je le okrog 7000 prebivalcev. Med vojno je bilo huje poškodovanih 25% mestnih poslopj, laže pa 15%. Ze prvo leto po osvoboditvi so obnovili precej trgovin in obrtnih delavnic. Leta 1946. je obnova naglo napredovala; obnovili so precej stanovanj in obratovati so začele vse tovarne. Vrednost prostovoljnega dela je znašala 4 milijone dinarjev. Lani so obnovili 168 stanovanj. Vrednost gradbenih del je znašala 59 milijonov dinarjev. Letos pospešeno nadaljujejo obnovitvena dela. Izdelani so tudi že regulacijski načrt, po katerem se bo mesto nadalje razvijalo. Vzporedno z obnovom mesta narašča tudi tujski promet in se razvija gospodarsko življenje. Letošnji proračun znaša 40.950.000 din in je za 84% večji od lanskega. Za investicije je določeno 18.891.000 din (46.1%).

RAZSIRJENJE SOLARNE V STONU NA POLOTOKU PELJESCU.

Lani so razširili površino te solarne za 30%. S tem in z boljšo delovno organizacijo so povečali proizvodnjo za 50%. V načrtu je še nadaljnje razširjanje bazenov. Do konca petletke bodo zgradili tudi stanovanjske hiše za delavce in nameščence.

ZACELA JE OBRATOVATI TOVARNA GUMIJASTIH IZDELKOV.

Nedavno so preuredili in popravili tovarno izdelkov »Balkan«. To je prva tovarna te vrste, ki smo jo dobili med petletko. V tovarni bodo zdaj začeli delati na tekočem traku. Kakovost izdelkov bo za 80% boljša, kakor pred vojno, proizvodnja pa za 75% večja.

REGULACIJSKI NAČRT ZA REKO.

Reško pristanišče je naša največja izvozna in izvozna luka z zelo živahnim prometom. Po osvoboditvi sta bila Reka in Sušak združena v skupno mesto. Razvoj tega velikega mesta zahteva, da ga nadalje usmerjajo po primernem regulacijskem načrtu. Zdej so izdelali direktivni regulacijski načrt. Po njem so določili industrijske in stanovanjske četrti. Največja gospodarska podjetja bodo delovala ob novi avtomobilski cesti Kantrida-Beograjski trg. Druga podjetja se bodo preselila v novo industrijsko središče. Med Reko in Sušakom bodo zgradili velik park z igrišči. Na umetnem otoku med ustjem Riječine in Mrtvega kanala bodo zgradili velika javna poslopja. Tako bosta Reka in Sušak tudi urbanistično povezana. Cestni promet se bo razvijal po novi avtomobilski cesti in vzdolž obale. Glavne prometne žile bodo povezane z zveznimi cestami. Posamezni mestni okrajji bodo ločeni z zelenimi pasovi. Tudi obronke hriba na severni strani mesta bodo pogozdili.

V PULJU JE ZACELA OBRATOVATI TOVARNA KLJUČAVNIC (ZABIC).

Po priključitvi Pulja k Jugoslaviji so začeli takoj obnovljati tudi tovarno. Primerno so jo opremili, čeprav je primanjkovalo mnogo strojev. V začetku maja je začel obratovati že prvi oddelček, zdaj pa tovarna obratuje s polno zmogljivostjo ter bo presegla predvojno proizvodnjo.

Zbiranje in uporaba odpadkov

Ureditev uporabe industrijskih odpadkov je dandanes tem pomembnejše, ko si prizadevamo, da bi čim bolj varčevali z surovinami in kar najbolj znižali proizvodne stroške. Racionalno izkoriščanje industrijskih odpadkov je sestavni del planskega gospodarstva. Zato je pa seveda treba s primernimi predpisi urediti zbiranje, razdeljevanje in uporabljanje odpadkov. V ta namen je zvezna vlada izdala na predlog ministra za lahko industrijo FLRJ »Uredbo o zbiranju in uporabi odpadkov«.

Uredba predvsem nalaga gospodarskim organom, ljudskim in drugim organizacijam, zadrugam in državljanom, naj za čim uspešnejšo izpolnitev petletnega plana organizirajo zbiranje odpadkov. Organizacija zbiranja odpadkov spada predvsem pod pristojnost lokalnih organov državne uprave in ljudskih organizacij. Na področju ljudske republike vodi to organizacijo ministristvo za lokalne zadeve. Mestni in okrajni ljudski odbori pa ustanovijo podjetja za zbiranje odpadkov ali preustujijo to nalogo trgovskim podjetjem, odnosno drugim gospodarskim podjetjem lokalnega pomena. Naloga ljudskih organizacij je, da organizirajo množično zbiranje odpadkov. Ministristvo za komunalne zadeve ustanovi podjetje za zbiranje odpadkov. To podjetje, ki bo delovalo pod vodstvom ministristva, bo v poslovnih in pogodbenih stikih z lokalnimi podjetji za zbiranje odpadkov.

Gospodarska podjetja za zbiranje odpadkov in druga podjetja, ki bodo sama uporabljala odpadke, jih bodo plačevala po posebnih cenah, ki jih predpiše minister za komunalne zadeve. To bo pripomoglo da bodo, k delu pritegnili več posameznikov in organizacij. Podjetja za zbiranje odpadkov pri ljudskih odborih bodo uživala pravico da bodo lahko iz prodajnih cen za odpadke krila stroške v zvezi z zbiranjem, razen tega pa bodo smela doseči dobiček. Pri predpisovanju cen bo minister to upošteval, tako da bodo podjetja lahko dosegla dobiček.

Odpadke iz industrijske proizvodnje podjetij splošnega državnega in republiškega pomena, ki jih ta podjetja lahko uporabijo sama v svoji proizvodnji, bodo zbirali in razdeljevali na podlagi letnega plana, ki ga določijo zvezna planska komisija. Sredstva, ki jih dosežejo s prodajo odpadkov industrijska in druga podjetja, bodo uporabljala ta podjetja sama. To pa ne velja za posebna podjetja za zbiranje odpadkov. Zasebna trgovska podjetja in zasebniki se ne bodo smeli ukvarjati s trgovino, posredništvom in preprajo odpadkov.

Odpadke, ki nastajajo pri potrošnji v obrtni proizvodnji itd., razen odpadkov iz industrijske proizvodnje, bodo zbirala podjetja ljudskih odborov po svojih podružnicah, poslovalnicah in zbiralnicah. Z zbranimi odpadki za potrebe lokalnega gospodarstva razpolaga le podjetje ljudskega odbora, odnosno sam ljudski odbor. Vlada ljudske republike pa lahko predpiše, da je treba določene vrste odpadkov prodajati pristojnemu podjetju republiškega pomena ali neposredno industrijskim in republiškim podjetjem. Predsednik zvezne planske komisije lahko predpiše, da se morajo določene vrste odpadkov prodajati industrijskim podjetjem splošnega državnega pomena. Za prodajo odpadkov republiškim in in zveznim podjetjem določijo zvezna planska komisija splošni državni plan. Na podlagi tega plana sestavijo republiške planske komisije svoje plane.

Za ureditev poslovnega razmerja med podjetji lokalnega pomena in republiški podjetji je predpisana pogodba. Te pogodbe so lahko okvirne.

Za odpadke iz industrijske proizvodnje veljajo vsi predpisi o cenah, akumulaciji, skladu vodstva, shranjevanju, sortiranju, pakiranju in prodaji. Odpadke, ki jih določijo zvezna planska komisija v svoji nomenklaturi, bodo zbirali in razdeljevali na podlagi letnega plana. Odpadke bodo razdeljevali po predpisih uredbe o planskem razdeljevanju industrijskega blaga in odredbe o sklepanju pogodb, kakor odredjajo uredba o planskem razdeljevanju industrijskega blaga in predpisi o sestavljanju plana za uvoz in o planskem razdeljevanju iz tujine uvoženega blaga. Izkoriščanje odpadkov, navedenih v nomenklaturi zvezne planske komisije, ne bo dovoljeno izven razdelitvenega plana. Industrijska in druga podjetja, kjer se zbirajo večje količine odpadkov, ne bodo oddajala odpadkov odkupnim podjetjem ampak neposredno uporabnikom po razdelitvenem planu, medtem ko bodo manjše količine odpadkov iz industrijske proizvodnje industrijska podjetja prodajala neposredno lokalnim podjetjem za zbiranje odpadkov.

Podjetja za zbiranje odpadkov republiškega pomena preidejo pod vodstvo ministristva za komunalne zadeve v 30 dneh po uveljavitvi te uredbe. To velja za obstoječa podjetja, ki se ukvarjajo s trgovino z odpadki, ki pa tudi ustrezno za tista podjetja, ki kupčujejo med drugim z odpadki. Uredba je bila objavljena 9. t. m. in s tem dnem tudi uveljavljena.

PULJ BO POSTAL NAJPOMEMBNEJŠE JUGOSLOVANSKO SREDIŠČE STEKLARSKJE INDUSTRIJE.

V Istri so bogata ležišča kremenčevega peska, ki ga uporabljajo kot surovino za izdelovanje stekla. Dosedaj se ta pesek izvažali, ker ni bilo steklarne v Istri. Med petletko bo v Pulju zgrajena velika steklarana, ki bo uporabljala kremenčev pesek. Razen tega bo uporabljala tudi pesek z otoka Visa. Skočasoma se bo razvila velika steklarska industrija.

V PRVIH DNEH VO V SRBIJI KONTRAHIRALI 1046 VAGONOV ŽITA IN KORUZE.

Samo 9. t. m. so kontrahirali 448 vagonov. Zelo lepe uspehe so dosegli posamezni okrajji. Na samem Kosmetu so v prvih dneh kontrahirali 167 vagonov.

OBSOJENI POMAGAČI IN ČLANI ŠPIJONSKE TERORISTIČNE TOLPE

Kranj, 13. junija. — Ljubljansko okrožno sodišče je prejšnji teden obsodilo več narodnih izdajalcev, članov in pomagačev terorističnih tolpi, ki prihajajo iz inozemstva po nalogo raznih špijonskih centrov v cilju organizirati sabotaže in izvajati teroristične akcije. Jože Zehre, velik kmet iz Huj pri Kranju, je značilen primer velikega izdajalca domovine. Njegovi starši so bili izseljeni kot »folksdojčerja«, on sam pa je po naključju ostal v FLRJ. Dobil je vrtnico premoženje staršev, toda vseeno je ostal zagrižen sovražnik obstoječe državne ureditve ter se kot tak povezal in dajal zavetišče obojenu bandi, največ pa je vzdrževal stike s Marjanom Brodarjem. Pri njem je bil leta 1947 sestanek, na katerem sta prišli tudi Jakoševa iz Bizovika in njena pajdašica. Na sestanku so takrat zasnovali umor tov. Mojskercera, tajnika OLO Ljubljana okolica. Jože Zehre pa je poleg tega vršil v Brodarjevi bandi intenzivno kurirsko in obveščevalno službo, prenašal orožje in prisostvoval vsem sestankom bande. Sodišče je izreklo zasluženo kazen in ga obsodilo na smrt z obojanjem ter zaplembo premoženja.

Tudi Fernin Novak, kmet iz Trboj pri Kranju, je bil vključen kot član v Brodarjevo bando. Bil je tesno povezan z Zebretom, poleg tega pa je sam sprejel v svojem stanovanju Brodarja ter prejel od njega orožje, ki mu naj bi služilo za izvrševanje dobljenih nalog. Obsojen je bil na smrt z ustrelitvijo. Kot podpornika bande sta se zagovarjala pred sodiščem tudi jurist Jože Eržen iz Huj pri Kranju in njegova žena Slavica. Oba sta se sestajala pri Jožetu Zebretu z banditom Marjanom Brodarjem ter mu donasala hrano. Jože Eržen je bil obsojen na šest let odvzema prostosti s prisilnim delom, njegova žena Slavica pa na 4 leta. Kazen sta oba sprejela.

Peter Jezeršek iz Sovodnja, njegov tast Leopold Rijavec in Anica Kovač iz Zminca so tudi sodelovali z obojeno bando. Peter Jezeršek se je kot član IZNM že leta 1945 povezal z banditom Zdravkotom Rijavcem, ki je prihajal v FLRJ po nalogo nekaj špijonskega centra v Avstriji skupaj z drugimi obojenuimi banditi. Služil mu je za kurirja, poleg tega pa mu je posojal svoje dvokolo ter mu preskrbel tudi plašče in zračnice. Zdravko Rijavec, ki je bil po organih UDV prijet, se je pri njem tudi 14 dni skrival. Leopold Rijavec je vzdrževal zvezo med Zdravkom Rijavcem in njegovimi zvezami ter mu donasal obleko ter perilo, poleg tega pa ga je sprejel ter ga imel v svoji hiši dalj časa in ga vzdrževal s hrano. Anica Kovač iz Zminca pa je prav tako podpirala

Z razstave reprodukcij slik Tretjakovske galerije



V razstavnih prostorih Umetniške zadruge v Ljubljani je odprta razstava reprodukcij slik Tretjakovske galerije v Moskvi. Okrog 150 razstavljenih del petnajstih slikarjev prikazuje samo delno posamezna obdobja v ruskem slikarstvu. Razstava daje obiskovalcem možnost, da se spoznajo z ustvaritvami velikih ruskih mojstrov in da si ustvarijo delno predstavo slovite Tretjakovske galerije.

Na sliki: A. E. Arhipov Po reki Okl.

Poročila iz naših krajev

Gradbišče zadružnega doma je prejelo prehodno zastavico

Murska Sobota, 13. junija. — Gradbišče Rakičan je danes prejelo republiško prehodno zastavico. Predaja zastavice je sprožila na gradbišču spontano manifestacijo dela. Na gradbišču so se zbrali vsi zadržniki graditelji. Z velikim odobravanjem so sprejeli zadržniki predlog predsednika gradbene uprave, da bodo dom dogradili še

pred pričetkom V. kongresa KPJ. Obem so tudi obljubili, da se bodo pri gradnji potrudili še bolj in prehodno zastavico obdržali do konca gradnje. Zadržnike so obiskali tudi sindikalni pevski zbor iz Murske Sobotne in pionirska godba na pihala, ki so izvajali na gradbišču kulturni program

P. J.

DELAVCI BODO DOBILI SVOJ POČITNISKI DOM

Kranj, 13. junija. — Mestni ljudski odbor Kranj popravlja vilo Cemešnik v Dolnji Kokri za počitniški dom mestnih delavcev. Dom v lepi dolinici Kokre v bližini Jezerskega je bil prej last bogataša. V začetku julija pa bo odprta za naše delavstvo, ki je potrebno počitka in okrepitev zdravja.

T. M.

V rudniku Senovo so zopet proglašili udarnike

Senovo, 13. junija. — V četrtak so v rudniku Senovo na proslavi zopet proglašili 15 udarnikov. Med njimi so tretjič prejeli udarniški naslov Jože Kostanješek, Ivan Požun in Miha Golob, Franc Bošnjak in Franc Medvešek pa sta drugi udarnika. Ob tej priliki so se rudarji obvezali, da bodo v čast V. kongresa KPJ znižali proizvodne stroške za 2,3% in zboljšali delovno disciplino s tem, da bodo neopravičene izostanke čim bolj zmanjšali.

S. S.

Tekmovanje v odkupu žita

Vrhnik, 13. junija. — V zvezi z novo uredbo o odkupu žita je bila v petek na Vrhniki konferenca zastopnikov KLO okraja Vrhnika-okolica. Na konferenci

BESEDA NAŠIH BRALCEV:

S peskom za državno cesto posipajo steze privatnika

Kranj, 13. junija. — Na vrhu klanca državne ceste v Kranju nasproti poslopja poslovne zveze stoji baraka, kjer ima uprava cest naložen fini granitni pesek za posipanje tega dela cest. Nedavno je bilo v baraki še polno dobro stolčenega

peska, zdaj pa ga je popolnoma zmanjkalo. Z njim so trije delavci uprave cest obdelali stezo na vrhu hišnega posestnika Ravnika na Stari cesti št. 21. Delali so dva dni in posuli okrog 35 m steze, ki je široka 2 m. Ne vemo, na čigav ukaz so to delali, prav tako ne vesta niti uprava cest niti uprava kamnoloma. Nujno pa je, da se to odkrije in tako prepreči razsipanje ljudske imovine!

Martel

Odkup volne

Ovčereja v Sloveniji ni zelo razvita, vendar je tudi ta panoga vključena v plansko gospodarstvo. Tržne presečke lahko prodaja lastniki po vezanih cenah, prejme zanje bone in kupi industrijsko blago. Od odkupa volne je odvisna kakovost blaga, s katerim se vsi preskrbujemo. Zato je v interesu našega delovnega kmeta, da pomaga zagotoviti naši tekstilni industriji dovolj surovin, s katerimi bo lahko izdelovala res kvalitetno blago.

Pri določevanju, kakšne količine volne lahko oddajo posamezni ovčereji v odkup, je upravo za odkup pri ministristvu trgovine in preskrbe predvsem vodila misel določiti tržne presečke po odbitku fiktivnih potreb lastnika ovc za krije njegovih potreb. Zato so bile letos za odkup določene manjše količine volne nego lansko leto.

Pravilnega planiranja za odkup volne ni mogoče izvesti brez točnih podatkov v številčnem stanju ovc po posameznih OLO in KLO. Nekateri okrajji, oziroma KLO so pravilno razumeli važnost popisa ovc in so ga izvedli v določenem roku in s precejš-

njo natančnostjo. Nekateri okrajji, zlasti Ljubljana-okolica in Crnomelj niso, po krivdi svojih KLO, pravčasno poslali podatkov o številu ovc in s tem povzročili, da ni v njihovem okraju odkup volne zajel vseh razpoložljivih količin. Glede tega bi bila predvsem tudi naloga zadržnih aktivov pri KLO, da zainteresirajo svoje člane in nečlane za odkup ter jim prikažejo pomen odkupa volne za našo tekstilno industrijo.

Volno odkupujejo kmetijske zadruge, ki jo nato dalje pošiljajo svojim OZK, te pa državnemu trgovskemu podjetju »Kotekst«. Dosedanji nezadostni uspeh pri odkupu volne kaže, da večina okrajjev, OZK in KZ ni storila vsega, da bi bil odkup volne tak, kot bi moral biti, zlasti če upoštevamo dejstvo, da so za letos določene količine volne za odkup tako majhne, da bi jih bil vsak ovčerejec z lahkoto izpolnil. V nekaterih okrajjih je bil odkup že izvršen, kjer pa se odkup še ni začel, je treba zakotivirati vse, da bo odkup ne samo dosegel po planu določene količine, temveč, da jih bo tudi presegl.

